

Ze leefden lang (en gelukkig) samen en .... scheidden dan.

Inleiding

In ons land gaat het stijgende aantal echtscheidingen gepaard met een toename van het aantal scheidingen na 25 jaar huwelijk en bij partners ouder dan 50 jaar (Tabel 1). Recent worden jaarlijks ongeveer 1 op 70 huwelijken ontbonden door een echtscheiding. Van alle echtscheidingen vinden er 1 op 7 plaats na het zilveren huwelijksfeest; 1 op de 8 treft vrouwen ouder dan 50 jaar.

Tabel 1. Evolutie van het aantal echtscheidingen en van de echtscheidingskans in België, 1970-2004

	1970	1980	1990	2000	2004*
Aantal echtscheidingen	6.404	14.457	20.331	27.002	31.418
Aantal echtscheidingen per 1.000 inwoners	0,66	1,47	2,04	2,64	3,02
Aantal echtscheidingen per 1.000 gehuwde vrouwen van 20-79 jaar	2,6	5,8	8,3	11,4	13,7
Aandeel echtscheidingen na meer dan 25 jaar huwelijk	8,3	10,2	12,0	14,5	n.b.
Aandeel echtscheidingen waarbij de vrouw 50 jaar of ouder is	7,6	9,2	9,9	12,6	n.b.
Bron: FOD Economie, Bevolkingsstatistieken	* voorlopige cijfers		n.b. (nog) niet beschikbaar		

Voor wie (zeer) jong huwt, is scheiden na zijn 50ste tevens scheiden na een (zeer) lang huwelijk; voor wie (zeer) laat huwt, is scheiden na zijn 50ste, scheiden na een korter huwelijk. In de tweede helft van de 20^e eeuw gingen mensen steeds later huwen. In 1970 was de gemiddelde leeftijd van de bruidegom en de bruid bij het eerste huwelijk resp. 24 jaar en 4 maanden en 22 jaar en 0 maanden. In 2000 bedroeg dit resp. 28 jaar en 4 maanden en 26 jaar en 0 maanden. Als criterium voor 'laat scheiden' hanteren we in deze bijdrage zowel scheiden na 25 jaar huwelijk als scheiden na de leeftijd van 50 jaar. We veronderstellen dat met deze criteria bij de huwelijkspartners die tevens ouders zijn, het proces waarbij kinderen het ouderlijke huis verlaten in gang is gezet of in zicht is.

Echtscheidingen na een huwelijk van 25 jaar en meer zijn duidelijk geconcentreerd (52%) bij de huwelijken die 25 à 29 jaar standhielden. Eén op 4 van de late echtscheidingen gebeurt na 30 à 40 jaar huwelijk; 1 op de 10 na meer dan 40 jaar huwelijk. De late echtscheidingen treffen voor de helft (47%) gehuwde vrouwen die in de 50 zijn; bij 1 op de 8 is de vrouw 60 jaar of meer.

Recent (2002) zij bij echtscheidingen 19% van de betrokken mannen en 13% van de betrokken vrouwen 50 jaar of ouder. Deze late echtscheidingen gebeuren hoofdzakelijk als de vrouw in de 50 is (79%) en uitzonderlijk als de vrouw ouder dan 70 is.

Het aandeel huwelijken dat niet langer dan 25 jaar standhoudt neemt toe naarmate men meer recent is gehuwd (Tabel 2). Van de huwelijken uit 1960 is na 25 jaar 11,4% ontbonden; van de huwelijken uit 1975 is dit na 25 jaar 26,2%. Maar ook na 25 jaar huwelijk nemen echtscheidingen toe. Van de huwelijken uit 1970 - een periode waarin huwen bijzonder populair was met meer dan 73.000 huwelijken en met 166 eerste huwelijken per 1.000 nooit-gehuwde vrouwen – is na 30 jaar huwelijk bijna 25% ontbonden; voor de huwelijken uit 1960 was dit 13%.

Tabel 2: Ontbonden huwelijken per huwelijksjaar, naar huwelijk, België (in %)

Huwelijksjaar	1960	1965	1970	1975
Aantal huwelijken	65.220	66.535	73.261	71.736
<hr/>				
Huwelijksduur				
25 jaar	11,4	16,1	21,2	26,2
30 jaar	13,1	18,2	23,8	
35 jaar	14,3	19,5		
40 jaar	14,8			

Bron: CBGS-bewerking van FOD Economie, Bevolkingsstatistieken

Voor het Vlaamse Gewest¹ kunnen we nagaan hoeveel mensen na 25 jaar huwelijk zijn gescheiden; hoeveel 50-plussers momenteel gescheiden zijn, hoeveel er ooit gescheiden zijn en hoeveel er na hun 50 zijn gescheiden. Bovendien kunnen we nagaan of en hoe de burgerlijke staat nadien nog is veranderd.

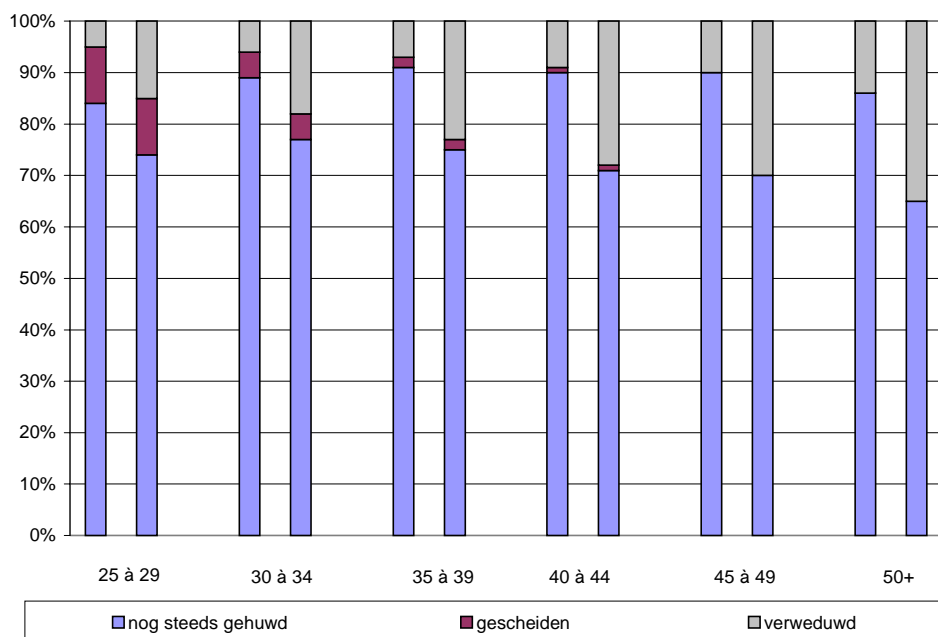
Huwelijken van minstens 25 jaar

Van de mannen die 25 jaar of meer zijn gehuwd, is 88% nog steeds gehuwd; bij vrouwen ligt dit op 72%. Dit verschil komt vooral doordat het huwelijk van vrouwen eerder wordt beëindigd door een overlijden van hun partner. Na 25 jaar of meer huwelijk is 1 op de 4 vrouwen weduwe tegenover 1 op de 12 mannen weduwnaar. De hogere levensverwachting van vrouwen is hiervoor de verklaring (zie [websitebijdrage “Verkleint het verschil in levensverwachting tussen mannen en vrouwen ?”](#), R. Schoenmaeckers). Van alle huwelijken die minstens 25 jaar hebben geduurd, is nadien 3% ontbonden door een echtscheiding. Figuur

¹ De resultaten zijn gebaseerd op de geschiedenis van de burgerlijke staat van alle inwoners van het Vlaamse Gewest op 1.1.2004.

1 geeft de evolutie aan naargelang de huwelijksduur. Een late echtscheiding komt vooral voor in de periode van 25 à 29 jaar huwelijk. We kunnen vermoeden dat het feit dat de kinderen het huis uit zijn hierin een rol speelt. Na 30 jaar huwelijk komt echtscheiding minder vaak voor. Van alle huwelijken die 40 à 45 jaar standhielden, wordt nadien nog 1% ontbonden door een echtscheiding tegenover 9% door een overlijden. Weduwschap treft mannen vooral na 50 jaar huwelijk; het treft vrouwen vooral vanaf 35 jaar huwelijk.

Figuur 1: Huwelijken van minstens 25 jaar, naar huwelijksduur en geslacht (links mannen, rechts vrouwen), Vlaams Gewest, 2004

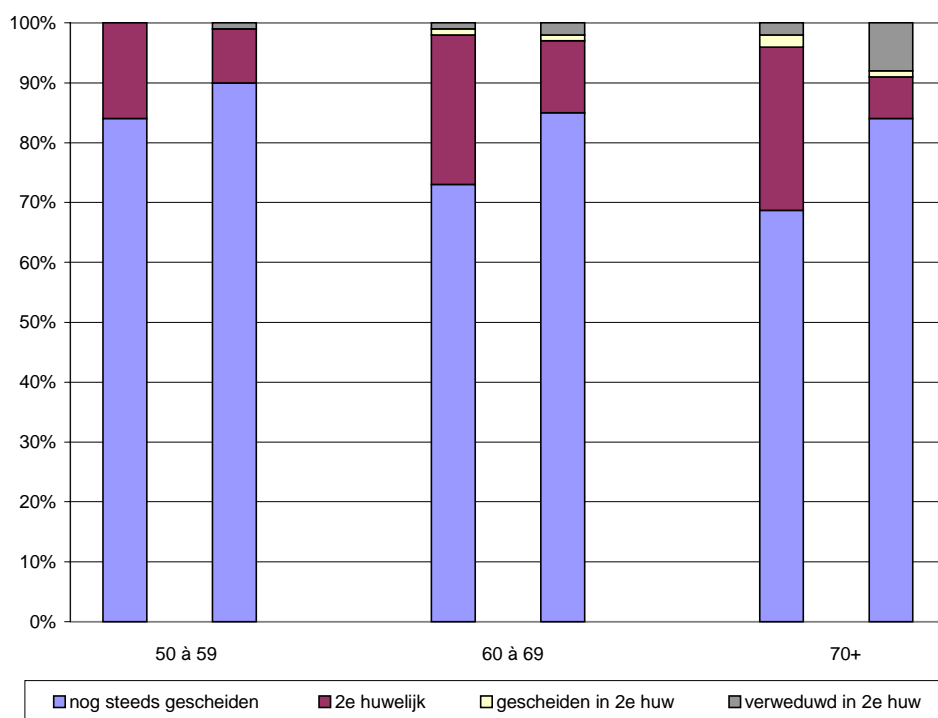
Bron: CBGS-bewerking van een Rijksregisterbestand

Wat na een echtscheiding volgend op minstens 25 jaar huwelijk?

Hoe verloopt het leven – in termen van veranderingen inzake burgerlijke staat – verder voor diegenen die na minstens 25 jaar huwelijk uit de echt zijn gescheiden? 72% van de mannen en 80% van de vrouwen blijft (voorlopig) gescheiden. 24% van de mannen en 15% van de vrouwen hertrouwt. Het is een gekend fenomeen dat mannen meer dan vrouwen geneigd zijn om te hertrouwen. Maar ook na een tweede huwelijk gaat het leven verder: 1% mannen en vrouw is herhuwd en alweer gescheiden; 0,5% mannen en 0,2% vrouwen zijn in een derde huwelijk gestapt.

De kans dat men herhuwt, neemt af naarmate men langer gehuwd was in het eerste huwelijk (Figuur 2). Dit komt o.m. omdat men ouder is naarmate het eerste huwelijk langer heeft geduurd. Van de mannen die na 40 jaar huwelijk scheiden, zet 19% een huwelijksleven verder; bij de vrouwen 6%.

Figuur 2: Burgerlijke staat na een echtscheiding, na minstens 25 jaar huwelijk, naar huwelijksduur en geslacht (links mannen, rechts vrouwen), Vlaams Gewest, 2004

Bron: CBGS-bewerking van een Rijksregisterbestand

Huidige burgerlijke staat 'gescheiden' bij 50-plussers

Van alle mannen en vrouwen van 50 jaar en ouder zijn er in 2004 in het Vlaamse Gewest respectievelijk 7,8% en 7,2% wettelijk gescheiden. Dit gescheiden zijn, kan na een eerste of een tweede huwelijk; het kan tijdelijk zijn omdat sommigen opnieuw zullen trouwen. Het aandeel gescheiden personen ligt het hoogst bij de 50- à 59-jarigen; dit hangt deels samen met het feit dat de echtscheidingskans vooral toenam vanaf de tweede helft van de jaren 70 (Tabel 3). De gelijkenis in het aandeel gescheiden mannen en vrouwen van boven de 50 in 2004 gaat samen met andere grote verschillen: 77,5% van de mannen is gehuwd of herhuwd tegenover 60,9% van de vrouwen en er zijn 7,8% weduwnaars tegenover 26,7% weduwes. Ook hier biedt de verschillende levensverwachting van mannen en vrouwen een verklaring.

Tabel 3: Aandeel gescheiden 50-plussers, naar leeftijdsgroep en geslacht, Vlaams Gewest, 2004

Leeftijd	50-59	60-69	70-79	80+		Totaal 50+
Mannen	12,0	7,2	3,5	1,8		7,8
Vrouwen	12,3	7,0	3,5	2,0		7,2

Bron: MIS, Demografie, Vlaamse Gemeenschap

Ervaring met echtscheiding bij 50-plussers

Het aandeel personen dat ooit gescheiden is, is - tengevolge van hertrouw - (iets) hoger dan het aandeel huidig gescheiden personen (Tabel 4). Terwijl 7 à 8% van de 50-plussers in 2004 gescheiden is, heeft in 2004 12 à 13% een echtscheiding achter de rug. Door de enorme stijging van het aantal echtscheidingen sinds 1975 zal het aandeel 50-plussers met een echtscheidingservaring de komende jaren enorm stijgen. De toename van de echtscheidingservaring over de opeenvolgende leeftijdsgroepen geeft een aanduiding van de snelheid waarmee dit de komende jaren kan toenemen. Eén op de 5 50-ers heeft nu reeds een echtscheiding achter de rug.

Tabel 4: Aandeel ooit gescheiden 50-plussers, naar leeftijdsgroep en geslacht, Vlaams Gewest, 2004

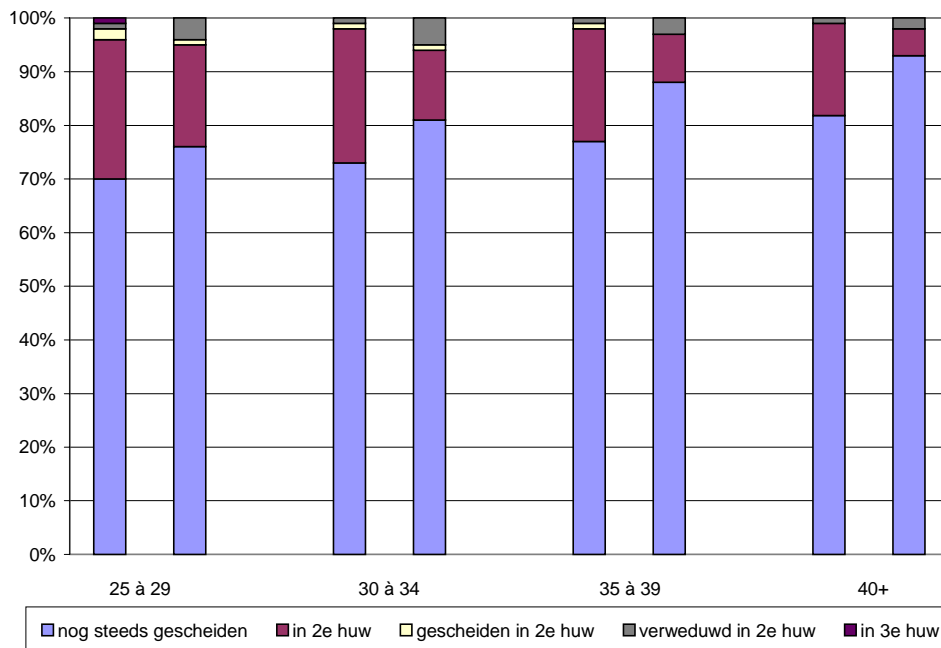
Leeftijd	50-59	60-69	70+		Totaal 50+
Mannen	20,2	12,5	5,6		13,5
Vrouwen	20,1	11,5	6,0		11,9

Bron: CBGS-Bewerking van een Rijksregisterbestand

Wat na een echtscheiding na zijn 50?

Hoe vergaat het mensen die na hun 50 zijn gescheiden? Van alle mannen die na hun 50 zijn gescheiden is driekwart nog steeds gescheiden; bij vrouwen is dit 86% (Figuur 3). De anderen - 1 op de 4 mannen en 1 op de 7 vrouwen - hebben opnieuw voor een huwelijksleven gekozen: 22% mannen en 10% vrouwen zijn in een tweede huwelijk; voor 0,8% mannen en 3,4% vrouwen is dit tweede huwelijk beëindigd door het overlijden van de partner en voor 1,1% mannen en 0,5% vrouwen door een echtscheiding. Hoe jonger men is, hoe groter de kans dat men herhuwt; maar de verschillen tussen mannen en vrouwen zijn er op elke leeftijd. Deze gegevens laten niet toe om na te gaan hoeveel nog gescheiden personen hebben gekozen om ongehuwd samen te wonen ([zie websitebijdrage "Uit de echt gescheiden en dan..."](#), Corijn 2005).

Figuur 3: Gescheiden na leeftijd 50, naar leeftijdsgroep en geslacht (links mannen, rechts vrouwen), Vlaams Gewest, 2004

Bron: CBGS-Bewerking van een Rijksregisterbestand

Besluit

De huidige burgerlijke staat hangt in onze maatschappij sterk samen met allerlei kenmerken gaande van inkomen en huisvesting, over sociale netwerken tot welzijn en gezondheid. Maar ook de geschiedenis inzake burgerlijke staat hangt steeds meer samen met deze aspecten. In deze bijdrage hebben we de omvang aangegeven van de groep die, na een lange tijd of tot op een latere leeftijd de voordelen (en nadelen) van een (eerste) huwelijk heeft gekend, met een echtscheiding wordt geconfronteerd. Bovendien kan de verminderde draagkracht van deze (oudere) mensen tot bijzondere problemen op velerlei vlakken leiden. De omvang van deze groep zal in de toekomst toenemen. Beleidsmakers zullen bij het uittekenen van hun programma steeds meer rekening moet houden met een gedifferentieerde geschiedenis inzake burgerlijke staat als zijnde een belangrijke component die met vele verouderingsaspecten samenhangt.

Auteur: dr. Martine Corijn

Bronvermelding: M. Corijn (2006) En ze leefden lang (en gelukkig) samen en .... scheidden dan. www.cbgs.be, Bijdragen onderzoek, 14 februari 2006